

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії та суспільних наук

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
ректор закладу вищої освіти
професор

Вячеслав ЖДАН

2026 року

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ІСІТУ

з філософії

для вступників до аспірантури

галузі знань **I «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення»**

за спеціальностями

I1 «Стоматологія», I2 «Медицина», I3 «Педіатрія»;

галузі знань **E «Природничі науки, математика та статистика»**

за спеціальністю **E1 – «Біологія та біохімія»**

Програма вступного випробування з філософії для вступників до аспірантури галузі знань І «Охорона здоров'я та соціальне забезпечення» за спеціальностями ІІ «Стоматологія», І2 «Медицина», І3 «Педіатрія»; галузі знань Е «Природничі науки, математика та статистика» за спеціальністю Е1 – «Біологія та біохімія»

«29» квітня 2026 року – 12 с.

Розробник – Н.О. Зінченко – доцент закладу вищої освіти кафедри філософії та суспільних наук.

1. Загальні положення

1.1. Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

1.2. Для вступу до аспірантури Полтавського державного медичного університету приймаються особи, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) з відповідної спеціальності і пройшли конкурсний відбір для зарахування за результатами вступних випробувань.

1.3. Вступні випробування складаються з вступних іспитів (співбесід) та презентації дослідницьких пропозицій і досягнень.

1.4. Вступний іспит (співбесіда) – форма вступного випробування, передбачена під час вступу на здобуття третього (освітньо-наукового рівня вищої освіти), що передбачає оцінювання знань, умінь та навичок вступника зі спецпредмета, результати якого зараховуються до конкурсного бала вступника.

1.5. Вступний іспит з філософії оцінюється предметною комісією Полтавського державного медичного університету по прийому вступних випробувань до аспірантури.

2. Орієнтовна структура вступного іспиту / співбесіди з іноземної мови

2.1. Програма вступного іспиту з філософії укладається кафедрами, задіяними у підготовці докторів філософії (відповідно до ОНП) у обсязі програми рівня вищої освіти магістра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста).

2.2. Вступний іспит проводиться в усній формі за екзаменаційними білетами, кожний з яких складається з чотирьох питань.

3. Критерії оцінювання

3.1. Ваговий коефіцієнт вступного іспиту з філософії складає 0,1 (нормується одиницею).

3.2. Результати вступного іспиту з філософії оцінюються за наступними критеріями:

- змістовне наповнення, логіка викладу матеріалу;
- вміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання.

3.3. Остаточне оцінювання здійснює предметна комісія на основі виступу вступника і відповідей на запитання за 200-бальною шкалою:

№ питання	Кількість балів
1	0-50
2	0-50
3	0-50
4	0-50
Загалом	200

Розподіл балів за критеріями оцінювання з філософії:

№ питання у білеті Бали	Питання 1	Питання 2	Питання 3	Питання 4
0-10,999	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на рівні елементарного розпізнання, володіє менш ніж 20% знань з теми
11-20,999	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми	Вступник може аналізувати матеріал теми, володіє менш ніж 40% знань з теми
21-30,999	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми	Вступник володіє матеріалом з теми на достатньому рівні, виправляє помилки, серед яких є суттєві, добирає аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 60% знань з теми
31-40,999	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно	Вступник вільно володіє матеріалом з теми, самостійно	Вступник вільно володіє матеріалом з теми,

	виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми	самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 80% знань з теми
41-50	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми	Вступник демонструє особливі творчі здібності, переконливо аргументує відповіді, володіє не менш ніж 90% знань з теми

4. Регламент відповіді та обговорення

4.1. Відповіді на запитання проводяться усно та/або письмово, для осіб з особливими освітніми потребами – у будь-якій зручній формі з використанням допоміжних засобів і ресурсів.

4.2. Тривалість виступу вступника не має перевищувати 10 хв.

4.3. Тривалість обговорення виступу членами предметної комісії не має перевищувати 5 хв.

Програма іспиту з філософії

1. Світогляд і його структура. Історичні типи світогляду.
2. Філософія як форма теоретичної рефлексії, її основні проблеми та функції.
3. Особливості предмету філософії. Структура філософського знання.
4. Місце і роль філософії у сучасному суспільному житті. Філософія та природничі, медичні науки у розв'язанні актуальних проблем сучасного наукового пізнання та суспільного розвитку.
5. Періодизація західноєвропейської філософії та її зв'язок з етапами європейської історії.
6. Антична філософія, її проблематика, школи й течії.
7. Проблема першооснова світу в давньогрецькій філософії.
8. Класична філософія Античності: Сократ, Платон, Арістотель.
9. Неотомізм, неосхоластика, тейярдизм, персоналізм як релігійно-філософські напрямки сучасної філософії
10. Апологетика, патристика, схоластика як основні напрямки середньовічної філософії.
11. Теоцентризм середньовічної філософії. Реалізм і номіналізм.
12. Антропоцентризм філософії Відродження, її гуманістичні ідеї.
13. Натурфілософія та пантеїзм філософії доби Відродження
14. Філософія Нового часу. Проблема наукового методу. Емпіризм і раціоналізм.
15. Вчення про субстанцію в філософії Нового часу (Р. Декарт, Б. Спіноза, Г. Лейбніц).
16. Характерні риси німецької класичної філософії
17. Вчення І.Канта про пізнання та мораль.
18. Філософські ідеї Г.Гегеля та їх місце в історії філософії.
19. Натурфілософія Ф. Шеллінга.
20. Й.Фіхте та проблема людського «Я»
21. Антропологічний матеріалізм Л.Фейєрбаха.
22. Основні ідеї французького Просвітництва XVIII ст.
23. Ірраціоналізм XIX століття. «Філософія життя»
24. Соціально-філософська концепція К.Маркса.
25. Філософія психоаналізу. Фрейдизм та неофрейдизм.
26. Проблема людини у постнекласичній філософії (екзистенціалізм, філософська антропологія, соціобіологія)
27. Позитивізм та історичні форми його еволюції.
28. Структуралізм та постструктуралізм.
29. Герменевтика як напрямок сучасної філософії.
30. Особливості розвитку філософської думки в Україні, її історичні віхи.

31. Становлення християнського світогляду на Русі. Філософська думка Києво-Руської держави.
32. Києво-Могилянська академія як осередок української та слов'янської культури.
33. Григорій Сковорода – видатний український філософ-мислитель.
34. Філософські погляди українських письменників та громадських діячів (Т.Шевченко, М.Гоголь, М.Драгоманов, І.Франко, Леся Українка, М.Грушевський, В.Винниченко).
35. П. Юркевич про значення «серця» в духовному житті людини.
36. Українське філософське Відродження 60-х років ХХ століття (П. Копнін, В. Шинкарук, М. Попович).
37. Філософська категорія буття. Основні форми буття.
38. Аксіологічний зміст людського буття. Проблема сенсу життя та смерті людини.
39. Категорія «матерія» та її фундаментальне значення в матеріалістичній філософії і науковому пізнанні. Історичні форми визначення матерії.
40. Простір та час як основні форми існування матерії. Розвиток природничо-наукових уявлень про простір та час. Біологічний простір та час, врахування його в лікарській діяльності.
41. Зміст поняття «рух», різноманітність форм руху, їх класифікація. Співвідношення форм руху матерії, нижчих та вищих форм. Рух та розвиток. Сутність біологічної форми руху, критика механістичного та віталістичного її розуміння.
42. Системно-структурна організація матеріального світу. Матеріальна єдність світу
43. Проблема свідомості у філософії на науці, релігійне тлумачення свідомості.
44. Сутність, ознаки, структура та функції свідомості
45. Природничо-науковий аспект свідомості: розвиток нервової системи та людського мозку, взаємозв'язок фізіологічного та психічного.
46. Поняття несвідомого. Свідомість, підсвідоме і несвідоме.
47. Свідомість та самосвідомість
48. Основні проблеми теорії пізнання. Пізнаваність світу як філософська проблема
49. Поняття суб'єкта та об'єкта пізнання. Особливості їх взаємодії в процесі пізнання.
50. Наукове пізнання, його специфіка та рівні
51. Методологія наукового пізнання. Проблема класифікації методів пізнання.
52. Форми організації та розвитку наукового пізнання

53. Чуттєве та раціональне пізнання
54. Інтуїція як метод наукового пізнання
55. Істина як процес. Ознаки, види та критерії істини.
56. Проблема істини у філософії і науці. Концепції істини
57. Суспільство як система соціальних відносин. Типологія соціальних відносин. Історичні форми спільності людей.
58. Поняття традиційного і техногенного суспільства. Основні цінності традиційного і техногенного суспільства.
59. Типологія культур. Субкультура. Маргінальна культура.
60. Культура як інтегративна якість людської життєдіяльності. Функції культури.
61. Поняття «цивілізація» та його інтерпретації. Співвідношення понять «культура» і «цивілізація». Культура і цивілізація сучасного світу.
62. Масовість і елітарність культури. Проблема критеріїв культурного процесу.
63. Держава як елемент політичної системи. Влада і демократія. Проблеми розвитку демократії на початку ХХІ століття.
64. Філософія історії. Людина як суб'єкт історичного процесу. Проблема сенсу історії.
65. Політика як регулятивний механізм функціонування та розвитку суспільства. Політичні відносини та інститути.
66. Поняття соціальної структури суспільства. Соціальна група. Класифікація і стратифікація. Соціальна структура традиційного, індустріального та інформаційного суспільства.
67. Наука як пізнавальна діяльність, соціальний інститут і феномен культури.
68. Природа як об'єктивне начало в людині. Феномен тілесності. Подолання бінарної опозиції духу і тіла.
69. Антропосоціогенез. Проблема людського начала та детермінанти її появи. Концепції походження людини.
70. Діяльність людини: класифікація форм та її практичний характер
71. Основні підходи до розуміння суспільства в історії філософії. Суспільство як самоорганізуюча і еволюціонуюча система.
72. Філософська антропологія як галузь філософії.

Рекомендована література

Основна:

1. Філософія: підручник / О.Г. Данильян, О.П. Дзюбань – 4-те вид. перероб. - Харків: Право, 2023. - 424 с.
2. Андрущенко В.П., Волинка Г.І., Мозгова Н.Г. Філософія. Навчальний посібник/ за ред. Г.І. Волинки. - К: Каравела, 2020. - 368 с.
3. Вступ до філософії: навч. посіб. / за ред. Л.Нікітін. – К. : Центр навчальної літератури, 2020. – 256 с.
4. Ємельяненко Г.Д., Абизова Л.В., Мозговий Л.І., Дубініна В.О. Філософія освіти і науки: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, аспірантів та викладачів філософських дисциплін. – Слов'янськ, 2019. – 365 с.
5. Лузан А.О. Вступ до філософії: навч. посіб. / Анатолій Лузан. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 136 с.
6. Філософія: [баз.] підруч. для студентів ВНЗ / [Л. В. Губерський та ін.]. – Вид. 2-ге, перероб. і допов. – Харків : Фоліо, 2018. – 620 с.

Допоміжна:

1. Данильян О. Г., Дзюбань О. П. Філософія : посіб. для підготовки до іспиту. К.: Право, 2019. 136 с.
2. Запорожченко О.В. Навчальний посібник з філософії з завданнями та тесамиєстами. – Ізмаїл:РВ ІДГУ, 2019. – 256 с.
3. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології: навчальний посібник / Н.Хамітов, Л.Гармаш, С.Крилова.- К.: Центр навчальної літератури, 2019.- 396 с.
4. Кассен Б. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей (Т. 1–5). Київ : Дух і Літера, 2020.
5. Лютий Т. Пригоди філософських ідей Західного світу / Тарас Лютий К: Темпора; 2019. - 384 с.
6. Основи філософії: навчальний посібник/ Сергій Симоненко, Олексій Сулим, Михайло Шмиголь, Наталя Щубелка, Юлія Юшкевич, Людмила Сандюк – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 412 с.
7. Симоненко С. М. та ін. Основи філософії. К. : Центр навчальної літератури, 2017. 412 с.
8. Симоненко С. М. Практикум з дисципліни «Філософія» для студентів 1 курсу всіх форм навчання : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2017. 196 с.
9. Філософія: навчальний посібник /Ю.М. Вільчинський, Л.В. Северин-Мрачковська, О.Б.Гаєвська та ін.- К.:КНЕУ, 2019.- 368 с.
10. Філософія: навчально-методичний посібник (у схемах і таблицях) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. - Львів: ПП «Арал», 2018. - 184 с.
11. Філософія: Підручн. / О.Л. Воронюк. – 3-є вид., переробл. та допов. – К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 216 с.
12. Фюрст М., Трінкс Ю. Філософія /Марія Фюрст, Юрген Трінкс.- К.: Дух і Літера, 2018.- 189 с.

Інформаційні ресурси

1. Веб-сайт Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України. Режим доступу: <https://www.filosof.com.ua/index.htm>
2. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Веб-сайт Українського філософського фонду. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.philosophy.ua/>
4. Сайт видавництва "Свічадо" (Історія релігії, переклади Отців Церкви, християнська художня література, богословська та богослужбова література, філософія, психологія, етика та ін.)/ Режим доступу: <https://svichado.com/>
5. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка/ Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>
6. Інтернет-версія культурологічного часопису "І". Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/>
7. Веб-сторінка д.філос.н., завідувача відділу філософії культури, етики та естетики Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України Євгена Бистрицького. Режим доступу: <http://www.bystrytsky.org/>
8. Електронна версія часопису "Філософська думка". Режим доступу: <https://dumka.philosophy.ua/index.php/fd/about>
9. Електронна версія журналу «Мультиверсум. Філософський альманах». Режим доступу: <http://multiversum.com.ua/index.php/journal/issue/view/19>
10. Всеукраїнське фахове видання «Гілея: науковий вісник», збірник наукових праць Режим доступу: <http://www.gileya.org/>
11. Електронні посібники з філософії. – Режим доступу: <http://pidruchniki.ws/filosofiya/>
12. Новий Акрополь Україна – Режим доступу: https://www.youtube.com/watch?v=FWdz1YZELDE&list=PLMY9w305BkAGpF_nk4inM3P9PSu3pQCwb

Наукові розробки співробітників кафедри:

1. Дубініна В. О. Формування герменевтичної парадигми в німецькій філософії XIX-XX ст.: моногр. Харків: Видавництво ФОП Панов А.М., 2020, 360с.
2. Ємельяненко Г.Д., Абизова Л.В., Мозговий Л.І., Дубініна В. О. Філософія освіти і науки Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, аспірантів та викладачів філософських дисциплін.- Слов'янськ, 2019.- 365 с.
3. L. Abysova H. Yemelienenko V. Dubinina Philisophy of education and science Навчальний посібник (англ. мова), для студентів вищих навчальних закладів, факультету підготовки іноземних студентів.- Слов'янськ, 2019.- 209 с.

4. Leonid Mozgovoy, Volodymyr Fed, Vira Dubinina, Volodymyr Steshenko, Yuliia Butko, Viktoria Slabouz Alarmizm vs eschatology: conceptual analysis (on material of Ukrainian discourse), Журнал Wisdom, Vol. 22 No 2(2022): 2-2022. P.68-80.
5. Дубініна В.О. Розвиток філософської герменевтики в контексті історичних поглядів та предметної теорії Алексіуса Майнонга, Людинознавчі студії: збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.-2021.-вип. 43.- Дрогобич.- С.29-41
6. Зінченко Н. О., Штепа О. О. Актуальність симуляційної концепції Ж. Бодрійяра в реаліях сьогодення. International periodic scientific journal. Scientific World Journal, Bulgaria, Issue №29 Part 3 January 2025. P. 77-86. DOI: [10.30888/2663-5712.2025-29-03](https://doi.org/10.30888/2663-5712.2025-29-03)
7. Зінченко Н. О., Абрамчук О. М., Кузик П. В. Застосування великих даних для підвищення ефективності біомедичних досліджень. «Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»: журнал. 2025. № 5(51). С.2802-2815. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-5\(51\)-2802-2815](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2025-5(51)-2802-2815)
8. Зінченко Н., Харламов М., Штепа О. Мова і симуляція: філософсько-семіотична інтерпретація концепції Ж. Бодрійяра. Вісник гуманітарних наук. Випуск 17/2026 DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19437181>

Програма затверджена на засіданні приймальної комісії

від «29» листопада 2026 року, протокол № 7